

Яковенко Н.Д.

Студент ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник :

Чепульченко Т.О.

к.ю.н., доц., завідувач кафедри публічного права

Деформація правової свідомості: сутність, особливості, шляхи подолання

На сьогоднішній день Україна знаходиться в процесі розвитку і трансформації багатьох соціальних інститутів. Правосвідомість сучасного українського суспільства формувалась протягом всієї історії України, трансформувалась та вбирала в себе особливості кожної з епох, політичних режимів та економічних устроїв. Чималий вплив на правосвідомість українського суспільства має спадщина, що дійшла до України від радянського періоду, на момент якого діяла досить репресивна, непідзвітна суспільству система правоохоронних органів, адміністративної та судової влади, також існувала подвійна система моралі.

Згідно до Конституції сучасна Україна є демократичною, соціальною, правовою державою, а у законодавстві закріплені принципи верховенства права, захисту прав і свобод людини. Однак під час практичного втілення цих декларацій з'являються перепони, що зупиняють чи загальмовують їхнє втілення: з одного боку - це особливості правової культури та правової свідомості, а з іншого – особливості правових інститутів.

В юридичній літературі не існує єдиного визначення правової свідомості. На думку Е.А. Лукашевої, правосвідомість – це погляди, уявлення, думки, почуття, настрої, які виражають розуміння необхідності встановлення та функціонування визначеного правового порядку в суспільстві [2, с.17].

Тому, правосвідомість являє собою систему ідей, уявлень, поглядів, емоцій і почуттів, які виражають ставлення індивіда, групи, суспільства до права та правопорядку в країні.

Правова свідомість характеризується певними ознаками, до яких відносяться:

1. Правосвідомість є одним з різновидів суспільної свідомості.
2. Носіями правосвідомості є різні суб'єкти права: особистість, громадські об'єднання, політичні партії, державні органи та їх посадові особи, юристи-практики, суспільство в цілому.
3. Об'єктом пізнання правосвідомості зазвичай є чинне право в усій багатоманітності його виявів (право, правові відносини, правова поведінка або діяльність, практика реалізації права тощо).
4. Правосвідомість є одним з найважливіших чинників розвитку праворозуміння.
5. Правосвідомість можна розглядати як своєрідний механізм саморегуляції поведінки людей [1, с.533-534].

Деформація правової свідомості є антиподом правової культури. Деформація правосвідомості – це дефекти, викривлення правосвідомості, які надають їй негативну, антисоціальну спрямованість[2, с. 270].

Також необхідно визначити наступні закономірності, риси та прояви деформації:

- низький рівень правових знань;
- вкрай низький рівень довіри;
- вищий ступінь наявності соціально-правового цинізму;
- прояви соціально-правового цинізму та правового нігілізму.

Можна зробити висновок про низький рівень правосвідомості громадян та необхідність його підвищення, а також впровадження заходів, в тому числі на державному та регіональному рівнях, щодо викорінення проявів її деформації.

Існує кілька різновидів деформацій правової свідомості. Основними видами деформації правової свідомості є правовий нігілізм та правовий ідеалізм.

Останнім видом деформації правової свідомості є правовий нігілізм, який вважають найбільш небезпечною та найбільш поширеною формою деформації правосвідомості через те, що в сучасних умовах функціонування нашої країни він набуває глобального характеру, гальмує процеси демократизації та розбудови української держави.

Вступ України в європейське співтовариство потребує насамперед формування високого рівня правосвідомості та правової культури. Замість того ми можемо спостерігати те, що у нас ще залишаються елементи такого негативного явища, як деформація правової свідомості, що знаходить свій вираз у зневазі до права, нехтуванні основних правових цінностей.

Мало не все населення нашої держави має деформовану правову свідомість. Таким чином, необхідно розробляти та впроваджувати заходи щодо боротьби з деформацією правосвідомості громадян України.

До них можна віднести організацію правового виховання населення, високоякісну підготовку та перепідготовку юридичних кадрів, отримання якісної освіти, заходи політичного характеру, які безпосередньо пов'язані з подоланням факторів, які стають на заваді розвитку правової держави, профілактика правопорушень, перш за все злочинів, тощо. Тож, передусім потрібно розвивати всі можливі напрямки протистояння деформації правосвідомості, аби стати на шлях виправлення.

Список використаної літератури

1. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. М. В. Цвіка. – Х. : Право, 2009. – 584 с.
2. Лукашева Е. А. Социалистическое правосознание и законность / Е. А. Лукашева. – М. : Юрид. лит., 1973. – 343 с.
3. Теория государства и права : учеб. пособие : консп. лекций в схемах и определениях / под ред. Л. В. Смирнова. – М. : Книж. мир, 2004. – 309 с.